

ҚОЖА АХМЕТ ЯСАУИ ХИКМЕТТЕРІ

1. ЖАРАТУШЫ ЖАН-АЛЛА

Жаратушы – Жан-АЛЛА,
Жарылқаушым ғаламда.
Мейіріңнен дәметем
Кірпігімді жабарда.
Әзірейіл төнгенде,
Қарқараға келгенде
 Не қылармын, Құдай-ай!?

Жан тапсыру уайымын,
Әзәзілдің ойынын –
Сенен жәрдем болмаса
 Не қылармын, Құдай-ай!?

Оңайлықпен жанды ал да
Сапарымды оңда, АЛЛА!
Жан кеудеден самғарда,
Тәнім жерде қалғанда,
Табытқа әкеп салғанда
 Не қылармын, Құдай-ай!?

Түстім талай аранға,
Баттым талай харамға,
Бола ала алам ба пананда,
Жаратушы – Жан-АЛЛА,
Жарылқаушым, ғаламда?
Кеудеге тас басылып,
Жерге мәңгі жасырып,
Жыйылған жұрт асығып
Жеті қадам ұзарда,
Мүңкір-Нәңкір сұрарда
 Не қылармын, Құдай-ай!?

Рухты Тән қарсылап,
Қылған күнәм жаншылап;
«Раббың кім?» – деп періште,
Қысқан кезде сан сұрақ –
 Не қылармын, Құдай-ай!?

Құл Қожа Ахмет, мақтанба
Нәпсі-кірге батқанға! –
Мақшар Таңы атқанда
 Не қылармын, Құдай-ай.

2. УА, ЖАРАТҚАН

Уа, жаратқан!
Хақ есігін аш алыстан,
Мен бір жемтік, жеді нәпсім – аш арыстан.
Күнәм шексіз, бақытсыздық батпағынан

Шығара гөр мен бейбақты қасарысқан.
Дүние – нәпсі, соны іздеген соры қалың
Иттей болдым, сүйек тастар жолыма кім?
Қара басты! – Хақ жолынан мен адастым,
Қайда барам, ей, достарым, не қыламын?
Нәпсі, шайтан жүргізеді жарлық маған,
Бір пенде жоқ соған құл боп шалдықпаған.
Пендең сорлы – танымаған оң мен солды,
Уа, дариға, қасіреттен қаңғып барам.
Десе сенбе: менен де өткен болды әлемет,
Қылығыммен салып біттім елге де әлек.
Жүзім – қара, басып өткен ізім қара,
Қай түріммен көрінемін, мен – қарабет?!

Өзіз жанның жақсылығын танымадым,
Қайтіп онда жан сырына бағынамын?!
Бас ұрмады дәргейіңе масыл, залым,
Иә, Раббым, енді, міне, зары қалың.

Күнәм – ауыр, не бетім бар Досқа қарар? –
Сансыз тәубе жеңілдетпес масқара бар.
Құл Қожа Ахмет жылап келді, ал панаңа,
Назарың сал, жерім бар ма басқа барар?!

3. ПӘРУАРДИГАР

Ғашықтық жол саған бастар, Бір және Бар,
Не қылсаң да ғашық қылшы, Пәруардигар.
Қолым жайып дұға қылам, Ием Жаббар,
Не қылсаң да ғашық қылшы, Пәруардигар.

Ғашықтық – от. Басылмайды жанның шөлі,
Ғашықтыққа бөгет емес таудың селі.
Ғашық болмай танымаспын, Мәулім*, Сені,
Не қылсаң да ғашық қылшы, Пәруардигар.

Ғашық жыры сыймас Достың сарайына,
Жүмілә ғашық жылап барар пәнәйына.
Жеті тозақ төзбес ғашық арайына,
Не қылсаң да ғашық қылшы, Пәруардигар.

Шын ғашықты көрсет маған, сағынды жан,
Ара кессе – Зәкәриядай тәлім қылам.
Бәле келсе – Аюб құсап сабыр қылам,
Не қылсаң да ғашық қылшы, Пәруардигар.

Ғашық дертін талап еттім – дәрмені жоқ,
Осы жолда жан бергеннің арманы жоқ.
Жан бермеуден басқа жолдың қалғаны жоқ,
Не қылсаң да ғашық қылшы, Пәруардигар.

Ғашық қылдың, қайдан табам, амалым жоқ,

Зікір етем тек өзіңді – таярым жоқ.
Дәргейіңнен басқа жерге барарым жоқ,
Не қылсаң да ғашық қылшы, Пәруардигар.

Ғашық базары – ұлық базар, сауда харам,
Ғашықтарға жалғағай тек – тәуба-тобам.
Дүние – харам. Тек өзіңнен сауға табам,
Не қылсаң да ғашық қылшы, Пәруардигар.

Ғашықтықты уағыз қылып жүре алмадым,
Нәпсім жеңіп, әміріңді қыла алмадым.
Надандықпен Хақ әмірін біле алмадым,
Не қылсаң да ғашық қылшы, Пәруардигар.

Құл Қожа Ахмет, бұл бір дерт қой дуа қонбас,
Боянсаң да жүзіңізді қуалар жас.
Көз жасыңнан бөтен ешкім куә болмас,
Не қылсаң да ғашық қылшы, Пәруардигар.

4. ҚАҺАР АТТЫ ҚАҺАРЫҢ

Қаһар атты қаһарың – қорқып жылар Қожа Ахмет,
Рахман атты рахымың – сертін қылар Қожа Ахмет.

Күнәйім көп, ылайым,
кешіргейсің, Құдайым,
Кім бар құлдар ішінде дертінді ұғар, Қожа Ахмет?..

Мұнафықтар ылаңы – күнә-қылмыс қылады,
Жүзін жаспен жуады – өртін қуар Қожа Ахмет.

Тарихатты білмедім,
Хақиқатқа кірмедім,
Пір бұйрығын ілмедім: дертің – бұлар, Қожа Ахмет.

Ақырзаман болған-дүр,
залым төрге қонған-дүр,
Харам, шүбә толған-дүр, татқан зәһар Қожа Ахмет.

Хас шерменде, шын құлмын,
ғашық жолда бұлбұлмын,
Арыстан бабты пір қылдым, –
Бақтан болар, Қожа Ахмет.

Құл Қожа Ахмет, тағат қыл,
жыламақты әдет қыл,
Бәле келсе – сабақ біл,
Хақтан болар, Қожа Ахмет.

5. ЖЫЛАП ДҰҒА ҚЫЛАМ САҒАН

Рахымыңнан мен ғаріпті шет қалдырма,
Тынбай мезгіл жылап дұға қылам саған.
Ояу болам боялғанша ақ таң нұрға,
Жұмбай көзді жылап дұға қылам саған.

Дәргейіңе келдім, міне, белім байлап,
Жүрек, бауырым өртке толып, жаным қайнап.
Орыны толмас өкініш салып қанымда ойнақ,
Ықыласпен жылап дұға қылам саған.

Жастық-бақта күте алмаппын көңіл гүлін,
Қарттық шақта сөндіріппін өмір нұрын.
Дін жолында жеңілдер ме менің жүгім? –
Иә, Құдірет, жылап дұға қылам саған!

Осы жолда болмайды екен жан күтуге,
Жан күткенді күтеді алдан мәңгі түрме.
Безіп барлық пайдалардан хал бітуде,
Осы күйде жылап дұға қылам саған.

Құл Қожа Ахмет нәпсі-шыңнан асты жәйлап,
Фәна филлаһ* мақамына басты байлап,
Жүрек, бауырым аласұрып тасты қайнап,
Осы күймен жылап дұға қылам саған.

6. ӘНТӘЛ ҺӘДИ

Құнсыз құлың – дәргейіңе жылап келдім,
Жетегіңе ал, жолыңа сал, Әнтәл Һәди*.
Ия, Құдірет, адастырмас шырақ бергін,
Жетегіңе ал, жолыңа сал, Әнтәл Һәди.

Болдым басыр, мыйсыз басты нанға тығып,
Сеніменен сырласпаппын таңда тұрып.
Кешермісің өкінсем мен мәңгі «аһ» ұрып,
Жетегіңе ал, жолыңа сал, Әнтәл Һәди.

Азғын жолға түстім, достар, халім – харап,
Жөн айтар ма жыйған жандар қарынға – бақ?!
Сен жол көрсет, Жаратушым – Әли Жанаб*,
Жетегіңе ал, жолыңа сал, Әнтәл Һәди.

Қорқып келгем Жан мен Тәннен харамдалған,
Кенет маған дауыс жетті Жан-АЛЛАМНАН.
Қайта жақты үміт отын тәмам болған,
Жетегіңе ал, жолыңа сал, Әнтәл Һәди.

Жылап келдім, бетім бар ед кімге қарар,
Айдың нұрын шырақ қылшы түнде жағар.
Падишам – Сен, сүйенішім – Бір және Бар,
Жетегіңе ал, жолыңа сал, Әнтәл Һәди.

Кір күнәмен былғап алдым иманымды,
Бұралқы итпін, қақпан шалған сыйрағымды.
Қалай көрем бұл халіммен Дидарыңды!? –
Жетегіңе ал, жолыңа сал, Өнтәл Һәди.

Қол-аяғым куәлік берер өлгенде мен,
Сен кешпесең, ақтала алар пендең немен?–
Күнәм шексіз, жұртта қалған шермендең ем,
Жетегіңе ал, жолыңа сал, Өнтәл Һәди.

Көп қылмысым ауру қылды – Дәргерім Сен,
Жаным да – Сен, Сүйіктім де, Дәрменім – Сен,
Адасқанның халін сұрар Жан-Бегім – Сен! –
Жетегіңе ал, жолыңа сал, Өнтәл Һәди.

Кім бола алар саған деген сенімге кес?! –
Сенсіз жүрген жолым дәйім менің көмес.
Мейіріңсіз қыйындығым жеңілдемес,
Жетегіңе ал, жолыңа сал, Өнтәл Һәди.

Жерде, көкте Сенен өзге Қадір* де жоқ,
Осы сөзді естіп тұрсың – шәгім де жоқ.
Бірсің, Барсың, еш шүбәсіз әзір де боп,
Жетегіңе ал, жолыңа сал, Өнтәл Һәди.

Мен жолыңа басты берем, Қадір-Жарым,
Бас деген не? –
Жүз мың пида ғаріп жаным!
Дертім – өзің, Дәрім де өзің, Зарым – қалың,
Жетегіңе ал, жолыңа сал, Өнтәл Һәди.

Сенің зауқың бар қорегі Жан-Иманның,
Махаббат бер, орынына жанымды алғын.
Махшар Күні Нұр ғып соны қабылдармын,
Жетегіңе ал, жолыңа сал, Өнтәл Һәди.

«Құл һу Алла» Сүбхан* сөзі – қамшы-дағы,
Ораза, намаз, тәхлил, тәсбих – жаршылары.
Пірімұғандар тәліптердің шамшырағы,
Жетегіңе ал, жолыңа сал, Өнтәл Һәди.

Зікірін айтып Өнтәл Һәди, Өнтәл Хақтың,
Келіп еді тура жолда шер тарқатқым. –
Шайтан қорқып зікірімнен, дәркәр таттым,
Жетегіңе ал, жолыңа сал, Өнтәл Һәди.

Өнтәл Һәди, Өнтәл Хақтың зікірі зор,
Пірімұғанның сөзін ұқсаң пікірі зор, –
Жан сарайың жарық табар – шүкірі мол. –
Жетегіңе ал, жолыңа сал, Өнтәл Һәди.

Күл Қожа Ахмет, саған рахым тиер ме еді,
«Шүкір» дейін, «пендем» десе Ием мені.
«Пендем» демей, жүз қайырса – күйер көгім,
Жетегіңе ал, жолыңа сал, Әнтәл Һәди.

7. САЛАУАТ

Он сегіз мың ғаламға сәруар* болған Мұхаммет,
Отыз үш мың асхабқа сардар болған Мұхаммет.

Жоқшылық пен індетке қанағатшыл Мұхаммет,
Күнә тартқан үмбетке шапағатшыл Мұхаммет.

Кірпік ілмей талықты, –
сабыр табар Мұхаммет,
Жетім, міскін, ғаріпті жарылқаған Мұхаммет.

Үлес берген пендеге сара жолдан Мұхаммет,
Азап кешкен әммеге пана болған Мұхаммет.

Әбужаһил залымға төзім қылған Мұхаммет,
Жалақордың хақ жолға өзін бұрған Мұхаммет.

Жалғаншының қайғысын ұмыттырған Мұхаммет,
Зікір айтып Рухын шынықтырған Мұхаммет.

Малғұн, лағин, шайтанға соғыс қылған Мұхаммет,
Шариғатқа үмбетін тоғыстырған Мұхаммет.

Тарикатқа – жолбасшы,
жаны ышқынған Мұхаммет,
Ақиқатты баршаға табыстырған Мұхаммет.

Жамандыққа – жақсылық бағыштаған Мұхаммет,
Таулық тілеп, залыммен алыспаған Мұхаммет.

Сәждеге ұрып маңдайын,
тағат қылған Мұхаммет,
Қабыл болып дұғасы – таң аттырған Мұхаммет.

Залымдардың бәлесін харап қылған Мұхаммет,
Бір Алланың Дидарын талап қылған Мұхаммет.

Бес уақыт намазда имам болған Мұхаммет,
Миғражда көргені Дидар болған Мұхаммет.

Ғаршы, Күрсі базарын иеленген Мұхаммет,
Сегіз бейіш төріне Кие берген Мұхаммет.

Міскін Ахмет құлына мұра қылған Мұхаммет,
Жетімдерге жүрегін шыра қылған Мұхаммет.

8. ҮМБЕТ ТУРАЛЫ

«Әл кәззабу лә уммәти!»* – деді Расул жұпар леп,
Жалғаншылар қауымын үмбет демес Мұхаммет.

Тура жүрген құлдарын Хақтың іздеп Дидарын,
Шын жолдағы ұлдарын үмбетім дер Мұхаммет.

Әркім жүріп үмбетше,
Расул ісін үлгі етсе,
Шапағат күн шын жетсе, мақұрым қоймас Мұхаммет.

Тәңірі-Тағала міндетін,
Расул Алла сүннетін
Инанбаған үмбетін үмбет демес Мұхаммет.

Үмбетпін деп сөйлесең,
бұйрыққа бас имесең,
Үмітсізсің онда сен – хал сұрамас Мұхаммет.

Халың мүшкіл тап сонда,
жан шырағын жақшы онда,
Рәсуа болар мақшарда, демесе үмбет – Мұхаммет.

Үмбет дейді Мұхаммет,
ақырыңды ойлас, Құл Ахмет,
Болғанда ертең қиямет мақұрым қоймас Мұхаммет.

9. КІМДЕР ҮШІН КЕЛДІ РАСУЛ?

Қан ағызды көзінен ол кімдер үшін?
Барды – талақ, өзін кәуап қылды ел үшін,
Үмбет болсаң, үлгеріп же бұл жемісін,
Кімдер үшін келді Расул – білдіңіз бе?

Көрмедің бе, жылай-жылай көзі іскенін,
Жұлынды үзген зіл салмаққа төзіскенін,
Сонда жөн боп көріне ме өз істерің,
Кімдер үшін келді Расул – білдіңіз бе?

Ей, достарым, үмбет қайда білер мұны,
Табар шексіз нығмет, пайда жігерліні,
Соны ұққанның қияметте күлер күні,
Кімдер үшін келді Расул – білдіңіз бе?

Расул қадірін ойладың ба тереңірек,
Сүннетіне бойладың ба әдебі көп,
Расул үшін көрдің бе бір зар еңіреп,
Кімдер үшін келді Расул – білдіңіз бе?

Білсең етті, – сағадат-дүр ол Мұстафа,
Ұқсаң, шіркін, ғанибет-дүр ол Мұстафа.
Өттең, өкініш, ғиаят-дүр ол Мұстафа! –

Кімдер үшін келді Расул – білдіңіз бе?

Құл Қожа Ахмет, қылды сені жат күш қапа,
Қылғай опа үмбеттерім жаққыш жапа. –
Үмбеттерге осылай деді хақ Мұстафа,
Кімдер үшін келді Расул – білдіңіз бе?

10. «ҺУ» АЛҚАСЫ

«Һу» алқасы* құрылды,
Ей, дәруіштер, келіндер,
Хақ сыпырасы* жайылды,
Одан үлес теріндер.

«Қал»* ғылымын оқындар,
«Хәл»* ғылымға бекіндер.
Жоқтыққа шым батындар,
Барлыққа шын жетіндер.

Жырт пердесін түнектің,
Тілеп Хақтың дидарын.
Ашып көзін жүректің,
Көзбен көріп иланың.

Һу арасын алындар,
Нәпсі басына салындар.
Күні, түні еңіреп
Хаққа құрбан болындар.

Алқа ішінде Һу деңдер,
Ғашық отына жанындар.
Тәкпір айтып бір деммен,
Кәусарына қанындар.

«Һу, Һу», деп, зар еңіре,
«Һу» демекте мағына бар.
Жетіп Хақтың кеніне,
Ақ жолыңды таңдап ал.

Құл Қожа Ахмет құл болған,
Жол үстінде құл болған.
Одан ғибрат алғанның
Жүрегінде Нұр жанған.

11. ҺАЙ ЗІКІРІ

Хақ жаратқан – Бір Алланың жанабына ұш,
Лағин шайтан жолдарынан қайтың, достар.
Ықыласпен махаббаттың шарабын іш,
Жан-жүрекпен Һай* зікірін айтың, достар.

Сол шарапты – айтып ішсең Һай зікірін,
Жолда жатсаң, танымассың қайғы түрін.
Харап болмас Аллаң үшін қай бітімің?! –
Жан-жүрекпен Һай зікірін айтың, достар.

Зар илесем босағаңа еңсемді ұрып,
Алқа құрып, қойсаң жұртты теңселдіріп.
Зікір айтып сол сұхбаттың терсем дүрін –
Жан-жүрекпен Һай зікірін айтың, достар.

Ғылымына амал қылған – сауап алар,
Өлгенде ертең тар лахатта дауа болар.
Алла, Расул:
«Дінің кім?» – деп жауап алар,
Жан-жүрекпен Һай зікірін айтың, достар.

Мүңкір-Нәңкір:
«Раббың кім?» – деп сұраққа алар,
«Қал» ілімі пайда бермес – жырақ қалар.
Сорлы-ау, сонда халің нешік – сынақ болар?! –
Жан-жүрекпен Һай зікірін айтың, достар.

«Алла» деген жүректерден бал ағылды,
Ақыретте Алла амалын пана қылды.
Амал қылған шын ғашықты дана қылды,
Жан-жүрекпен Һай зікірін айтың, достар.

Көз жасың – май,
қалің – білте,
хәлің – шырақ,
Ғибрат алмас тас жүректер көзін шылап.
Жол үстінде топырақ болғын өзің, шырақ,
Жан-жүрекпен Һай зікірін айтың, достар.

Ессіз ғалым амал қылмай тая құлар,
Оқып ұқпас,
дүние жыйнар аяғы бар.
Менмендікпен есіл ғұмырын зая қылар –
Жан-жүрекпен Һай зікірін айтың, достар.

Сыртты бұзып, ішті түзе ғалым болсаң,
Мақшар таңы жағылады жаныңнан шам.
Жолда қалсаң, тәубә қылып жалынған – сән.
Жан-жүрекпен Һай зікірін айтың, достар.

Ғалым сол-дүр, намаз оқып тағат қылса,
Хақтан қорқып ақыретін абат қылса.
Құран оқып, еңіреп, малын харап қылса,
Жан-жүрекпен Һай зікірін айтың, достар.

Ол ғалымның жасы кеппес жанары бар,
Сахарларда ерте тұрып нала қылар.

Хақтың жолын күйген жанға пана қылар,
Жан-жүрекпен Һай зікірін айтың, достар.

Тарт қорлықты!
Кәпір нәпсің басы қатсын,
Бұл дүниеде жаны өртенсін, жасы да ақсын.
Топырақ бол, ғалам-дария басып ақсын!—
Жан-жүрекпен Һай зікірін айтың, достар.

Қорлық тартып Хақ-Мұстафа «үмбет» деді,
Күнәһардың қамын жеу-тін күнде еткені.
Сол себептен еңбегі оның құр кетпеді,
Жан-жүрекпен Һай зікірін айтың, достар.

Хақ-Тағала қылмасын деп тозаққа отын,
Бауыры күйіп, демі өртеніп, тежеп дәтін,
«Үмбетім» деп батты ол ұлық азапқа тым,
Жан-жүрекпен Һай зікірін айтың, достар.

Құл Қожа Ахмет, алам десең Хақтан үлес,
Баязиттей нәпсіңменен, жатпа, күрес.
Әй, бейхабар, үмбет болсаң арттан ілес! —
Жан-жүрекпен Һай зікірін айтың, достар.

12. КЕПІЛ БОЛАМ

Әуелі — Һу, ақыры — Һу деп, өзіңнен кет,
Хақ Жамалын көрсетпесе, кепіл болам.
Хақ жолына кемел жан боп төзіммен жет,
Хақ Жамалын көрсетпесе, кепіл болам.

«Лә иләһа илл-Алла-лап» зарлы түнің
Өткей; жәрдем бер кім айтса Хақ зікірін.
Пірімұғанға қызмет қылсын бар бітімің,
Хақ Жамалын көрсетпесе, кепіл болам.

«Лә иләһа илл-Алланы» тіліңе сал,
Діліңе сал, әр тыныста нұрын ашар;
Сол Пірімұған назар бұрса түріңе сәл —
Хақ Жамалын көрсетпесе, кепіл болам.

Тақты тепкен Адһамдардың жет соңынан,
Кімді көрсен: «Қызыр — ол», — деп өп қолынан.
Сахарда тұр, жанарыңнан төк толы қан,
Хақ Жамалын көрсетпесе, кепіл болам.

Алла деген пенделердің қолы болғын,
Сапар шексе, топырақ сыйпат жолы болғын,
Ғашықтардың жанып-өшкен күлі болғын,
Хақ Жамалын көрсетпесе, кепіл болам.

Сен Хақты сүй зәкір* болып, шәкір* болып,

Нәпсі көзін ой сахарда, аһ ұр келіп,
Дүниені қой Баязиттей пақыр болып,
Хақ Жамалын көрсетпесе, кепіл болам.

Әр демінде Жаратқанды талап қылсаң,
Тұлпар болып сахарларда жарап тұрсаң.
Олла-биллә, боқ дүниені талақ қылсаң,
Хақ Жамалын көрсетпесе, кепіл болам.

Кіргіз сахар Хақ есімін әр деміңе,
Аллаһу деп, отқа қурыл, зарла егіле.
Қайрат құрын мықтап байла жан беліңе,
Хақ Жамалын көрсетпесе, кепіл болам.

Адһам құсап ақиқаттың жүзін өпкін,
Желік, менмен, байлық үйін бұзып өткін.
Махаббаттың дариясынан жүзіп өткін,
Хақ Жамалын көрсетпесе, кепіл болам.

Ұйқыдан без ақыреттің қауіменен,
Күндіз-түні жүр Алланың зауқыменен.
Жүректі жар махаббаттың шауқыменен,
Хақ Жамалын көрсетпесе, кепіл болам.

Аулақта бол менмендердің аранынан,
Жасыңды төк гүл сияқты сабағы қан.
Тынбай ішкін махаббаттың шарабынан,
Хақ Жамалын көрсетпесе, кепіл болам.

Ей, достарым, фәни ғой бұл қылышы қан,
Жылап жүріп шыққан дұрыс уысынан.
Шарап ішің махаббаттың ыдысынан,
Хақ Жамалын көрсетпесе, кепіл болам.

Күндіз-түні тек Алла-лау міндеттерің,
Түнде ұйықтамай қанды жұту – індет керім.
Сен тәрік қыл фәни-дүрмек құрыметтерің,
Хақ Жамалын көрсетпесе, кепіл болам.

Бол қашанда Пірмұғанның назарында,
Өзіңді сат мағрифат* базарында.
Шарабыңды іш, зікіріңді қаза қылма,
Хақ Жамалын көрсетпесе, кепіл болам.

«Йә, Рәббәна, заләмна»*, – деп нала қылсаң,
Жан-жағыңа жанарыңнан қан ағызсаң,
Хақ зікірін серік тұтса санаңыз сан,
Хақ Жамалын көрсетпесе, кепіл болам.

Сен – көбелек, ал ақиқат – жайнаған шам,
Өзіңді отқа ұр, сол асыл дерт – пайдаға алсаң,
Дүкенің құр зікір етіп қайда барсаң,

Хақ Жамалын көрсетпесе, кепіл болам.

Махаббаттың майданында басты ойнатсаң,
Кірпігіңнің әр талына жас байлатсаң,
Дидар тілеп, «һу-һу-һу» деп тас қайнатсаң,
Хақ Жамалын көрсетпесе, кепіл болам.

Сен қорғап жат ерендердің астанасын*,
Сахар тұрып, шар зарб* ұрып бастағасын,
Жаныңнан без, ұрғандай боп тасқа басың,
Хақ Жамалын көрсетпесе, кепіл болам.

Топырақ бол, нәпсі азаптан сынсын да әрмән
Халық ішінде рәсуә бол, күлсін – Жалған!
Шын жүрекпен жылай көр тек, білсін де Аллаң, –
Хақ Жамалын көрсетпесе, кепіл болам.

Рақым жаусын, дария қыл көз жасыңды,
Ғаріп болып жолда жатып қозға сырды, –
Тәңір сенен керек қылмас өзге асылды,
Хақ Жамалын көрсетпесе, кепіл болам.

Көшетін түн отты лаулат лағылыңмен,
Шақпақты шақ көзден аққан жалыныңмен,
Сұқбаттарда судай тасы дауыл үрген,
Хақ Жамалын көрсетпесе, кепіл болам.

Ей, ынсапсыз, дүние – жалған, Хаққа қайтқын,
Пенде болсаң, Хақ зікірін жатпай айтқын,
Пірімұғанның қызыметінде «ләббай!» – айтқын,
Хақ Жамалын көрсетпесе, кепіл болам.

Алла-һу деп, жоғал, жүрек-бауырың күйсін,
Түнде тұрып, тағат қылғын, Тәңірің сүйсін.
Одан кейін хас ұлықтар әмірін қылсын,
Хақ Жамалын көрсетпесе, кепіл болам.

Сахарда тұр, сияқтанып сабылған көш,
Ғашық болсаң, Ысмайылдай жаныңнан кеш,
Тәңірінің әміріне таңылғанда ес,
Хақ Жамалын көрсетпесе, кепіл болам.

Риязат* тарт, жанды қыйна, жас шығындап,
Бұл майданға барыңды бер басты бұлғап,
Бал орынына заққұм шайна, тас тығындап,
Хақ Жамалын көрсетпесе, кепіл болам.

Фархадтайын мехнат тартып, таулардан ас,
Баязиттей түнде тұрып, бауларға қаш,
Жөнейіттей шөлді кезіп саулар ма жас?! –
Хақ Жамалын көрсетпесе, кепіл болам.

Хақ рахметі алып мұхит тамшысы – нәр,
Сол тамшыдан татар болсаң, жан тұшынар,
Менмендікті кісіліктің қамшысы ұрар,
Хақ Жамалын көрсетпесе, кепіл болам.

Хақ рахметі – ұлы дария, аппақ арай,
Оны іздесең басқын аяқ Хаққа қарай,
Тақуалық – бетін бұлттар жаппаған Ай,
Хақ Жамалын көрсетпесе, кепіл болам.

«Илл-Аллаға» ышығынды жария қыл,
«Әнал хақ» деп, бол Мансұрдай Жарыңа құл,
Жылап алып, көз жасыңды дария қыл,
Хақ Жамалын көрсетпесе, кепіл болам.

Ай, бейхабар, ғафыл ұйқы – зайғыдасың,
Дүние тілеп күндіз-түні қайғырасың,
Тағат қылшы, бос сөздерден айны да шын! –
Хақ Жамалын көрсетпесе, кепіл болам.

Тағат қылсаң – тас төсекпен қалсаң жолда,
Бітіміңді Хақ ұсынған салсаң жолға,
Өлерінде толық иман алсаң қолға,
Хақ Жамалын көрсетпесе, кепіл болам.

Құл Қожа Ахмет, өзіңе қыл насихатты,
Халықты айтып, өзіңді ұмытып, басың қатты.
Тауың – ауыр, қылмысың – зор, тасың – қатты,
Хақ Жамалын көрсетпесе, кепіл болам!

13. ЗІКІРШІНІҢ ҚАБІРДЕГІ ХАЛІ

Келің, достар, сал зікірді – Хаққа мадақ,
Хақ зікірі жүрек көзін ашар, достар.
Истиғфарды тынбай айтып тап қанағат,
Шайтан-лағын тән мүлкінен қашар, достар.

Шайтан-лағын – жаудың кетсін мүрдем анты,
Күндіз – Алла, түнде Алла деп шырла, балқы.
Тар лаһатқа кірер сәтте нұрға малты,
Періштелер Алла нұрын ашар, достар.

Алла нұры қабір ішін жарық қылар,
Періштелер шырақтарын жағып тұрар.
Момын пенде оны көріп зарық қылар,
Пәни-жалған жарығынан қашар, достар.

Дәреже боп Құдай үшін аққан жасың,
Барша рухтар жиылып кеп шаттанғасын,
Дұға қылып, – Алласына аттанғасын,
Жүмілә әруақ сүйіп бір-бір құшар, достар.

Жеті қадам қабіріңнен кетпей халық,
Мүңкір-Нәңкір кіріп келер оқтай қарып.
Лаулап тұрған екі көзі оттай жанып,
Нұрды көріп тағзым етіп қашар, достар.

Мүңкір-Нәңкір жауап алмай қашып беріп,
Еңірейді көздің жасын шашып-төгіп,
Хақ зікірін айтқан жанға ғашық болып,
Қанат қағып көкке қарай ұшар, достар.

Әуез келер Хақтан: неге жыладың? – деп,
Қабірдегі ұлымнан не сұрадың? – деп;
Ей, бейәдеп, ұқты нені құлағың? – деп,
Мүңкір-Нәңкір оңды-солды қашар, достар.

Әр демінде зікір қылды ол – қанбай нұрға,
Қылам азат, – кепілдік хат жолдаймын да,
Берем күллі игілікті ондай құлға! –
Барлық қылған күнәларын кешер, достар.

Күнәларын Хақ кешіріп назар бұрар,
Шүкір қылар жатқан барлық ажалдылар.
Әруақ біткен кірлерінен тазарды бар,
Қабірстанға Хақ рахметін шашар, достар.

«Әлһамдулиллә, оңнан келді.
О, Жаратқан! –
Біз құтылдық қабірдегі бар азаптан.
Біз – тірілдік! –
Өлік едік нала – батпан. –
Дұға қылып Хаққа қолын жаяр, достар.

Мүңкір-Нәңкір жылар сонда:
Бар жарықтың
«Иесі – Сен»! –
Жасын көрдің сан ғәріптің.
«Лұтыф етсең»*, – талайсызға бақ дарыттың,
Сәжде қылып шәкір тілін ашар, достар.

«Лә иләһә иллә Аллаға» ғашық-құрбан
Дидар үшін дүние-боқты шашып тынған,
Ақыреттің шын саудасын кәсіп қылған
Хауыз-Кәусар сусынынан ішер, достар.

Ақыретте жазмыш болса Хақ жамалы,
Жүз мың шайтан жаулық қылса жоқ зауалы.
Әр қадамда артық болар «қал» уа «хәлі»,
Даналықпен Хақ жолдарын ашар, достар.

Махаббаттың майданында сөнген-жанған,
Хақиқаттың дариясынан терген маржан,
Мағрифаттың дүкенінде зергер болған

Қимылдаса – дүр мен гауһар шашар, достар.

Ғашық деп біл – Хаққа жанын қылса құрбан,
Шар зарыб ұрып, сахарларда тұрса жылдам,
Жәрдем келіп ерендерден нұр сағынған,
Сұлтан болып, дүр базарын ашар, достар.

Мұнда тұрмас Хақтың исі баураған жан,
Қазіретсіп, араласпас дауға жалған.
Пақырлықтан ләззат ап, тәубә қонған
Ғәріп болып улы сусын ішер, достар.

Құл Қожа Ахмет, махаббаттың отын жақшы,
Нәпсі – пәле! –
Жер-көкті жеп сапырмақшы.
Топырақ боп жатса да өлмес – кәпір-нәпсі,
Нәпсісі өлген нұр мен ғылман құшар, достар.

14. ЖАСЫЛ ҚҰС

«Лә иләһа илл-Алла» – тағаты бар
Құл аузынан жасыл құс шығады ұшып.
Дүр жақұттан тоқылған қанаты бар,
Қарсы алады ғаршылар құрақ ұшып.

Мың тіл берген ол құсқа әмірімен,
Құлды тілер бар тілмен Тәңіріден.
Дәргейіне жабысып, зар-үнімен:
«Жарылқа!» – деп күндіз-түн қылады ышық.

Ұқпас сырын надандар – зая-күмән,
Ей, достарым, сол құстың аянынан
Мен айтайын, тыңдаңыз баянынан,
Жәннатқа ертіп кірген соң табар тыныш.

«Дар – аламан* бергенше Қадір маған
Бір тынбаймын, – дейді құс, – небір заман».
Шақта ғана зарын Жар қабылдаған,
Сонда қонар жайғасып, алар тыныс.

Ғибадатқа жүрегін жалғамаған
Халің мүшкіл, ғафыл боп қалған адам.
Машайықтар сахарда «Алла-лаған»
Хақ Дидарын көреді, бақ қонады.

Міскін Ахмет Ясауи иланғалы,
Тілге алғалы: «Лә иләһа илл-Алланы» –
Хақ зікірі – Жан, Ділге құйған нәрі,
Ла маканда* сол құсқа тап болады.

15. ЕЙ, СОПЫ

Ей, сопы, талап қылсаң Хақ Дидарын,
Жаннан кеш, алқа ішінде жан қыйнағын.
Алла үшін тәрік болсын бар жыйғаның,
Талақ қыл түн ұйқыңды – өшсін мұндар.

Ғашыққа Хақ рахметі жуық шығар,
Өң – сынық, жүзін жаспен жуып сығар.
Тамұққа менмендерді қуып тығар,
Тозақта тәкаппарлар өтпес сын бар.

Жарандар бұрынғы өткен аулақ кетті,
Тақ – халас, жасы жуды саулап бетті.
Сенің де ғұмырың тәмәм – нәубет жетті,
Тәуба қыл күнің үшін ей, пәтшағар!

Не істемес ит-нәпсіге берсең ерік?! –
Алла – жат, еңіресең де өршеленіп.
Жеңілсең – тіріледі, жеңсең – өліп,
Ұйқыңды құстай үркіт – түнде шырмар.

Шығармас нәпсі деген түрме-құлып,
Аздырар жолдан бұрып мүрде қылып.
Сонымен сүрдің өмір бірге жүріп,
Нәпсіні, нәпсіні теп ей, пәтшағар!

Тұлдырсың – нәпсіге ерсең ақырдемде,
Қосады діннен қуып кәпірлерге.
Өлерде иман кетер ғафыл желге,
Нәпсіден ақылға ер де болғын бизар.

Перғауын, Һарун кетті шайтанға еріп,
Сондықтан жер жарылды – сойқан болып.
Үлгісін Мұса Кәлим айтар келіп:
Екеуін үлгі алмаған Құдай қарғар!

Хақ сыны тәубасызға тиді қатал,
Кетем деп, жолға жыйнал, сыйлық апар.
Көр-дағы кеткендерді – ғибрат ал,
Тек сонда жатқан жерің болар гүлзар.

Момындар жыйнап өтер Ар мен Ғылым,
Хақ үшін құрбан қылды Жан мен Ділін.
Дүние емес, ақыретке пәрменді кім? –
Сол жанға үр мен нөкер бәрі даяр!

Алланың ғарасат таңы бір атады,
Жер де ойбай, көк те ойбай ғып жылатады.
Парызшыл, тәубашылды ұнатады,
Жарылқап, – сол құлдармен сұхбат құрар.

Намаз бен ораза тұтқан күлер тақтан,
Бар халық сол бір жанды тілер Хақтан.

Ондай құл қиямет күні жігер тапқан,
Ол ұлды періштелер құптап тұрар.

Хауыз бар – жарандарға ем сауда қылған*,
Ғашықтар татады оны тәуба қылған.
Қайығы тәубасыздың аударылған,
Ішер-дүр ол бейбақтар улы зәһар.

Бір күні қияметтің – мың жыл болар,
Санынша бұл дүнияның құрдым болар.
Қайым күн жетпіс мың жыл сүргін болар, –
Тәубашыл құлдар үшін туды баһар.

Кім Хақтың құлы болса – Хаққа жақсын,
Тәкаппар, қалай бері аттамақсың?!
Құл Ахмет, нәпсі тыйып, дат қыламын,
Пірімұған тағар ма екен ақ тұмарын!?
Бейхабар көрмей-білмей қан ағызар,
Жан даусын естігей де Пәруардигар.

16. СЫН САҒАТ

Қара күн ғой сын сағатта бұл фәниден сапар қылсаң,
Болмас, тіпті, шаңырағыңнан бір тамшы су татар мұршаң.

Ажал сенің карамайды жердегі әмір-құдіретіңе,
Үкіміңмен бар ғаламға астаң-кестең қаһар қылсаң.

Барлық жанға Хақ бұйрығы – шын өлімнен шәрбат ішу,
Қашып одан құтылмайсың – ой, қиялды қатар қусаң.

Қабірстан жаққа барып өлілерден ғибрат ал,
Сол жарасар: тәнді – кәуап, жан жарасын зәһар қылсаң.

Тірлік – жалған әрқашанда, тек ізгілік жолдас саған,
Қиямет үшін жігерді – құм, жүрегінді баһар қылсаң.

Хақ бұйрығын тұтқан ғана Хақтың сүйген құлы болар,
Уәлиге айналасың ғибадаттан шаһар құрсаң.

Малың-мүлкің пана болмас,
кімді көрдің ажал алмас,
Қара жерге бір кіресің – қанша айламен сақал қырсаң.

Құл Қожа Ахмет, кір күнәмен қылма зая өміріңді,
Жаратқанның жанабына ылайықсың саһар тұрсаң.

17. ПЕЙІШ ПЕН ТОЗАҚТЫҢ АЙТЫСЫ

Пейіш, тозақ таласар, таласуда баян бар,
Тозақ айтар:
мен артық, менде Перғауын, һаман бар.

Пейіш айтар:
білмейсің, сенде қандай талғам бар?! –
Перғауын, һаман сенде-дүр, менде Жүсіп, Кенған бар.

Тозақ айтар:
мен артық, дүниепарас көп құл жүр,
Қолдарына салынған алмас кісен, от-шынжыр.

Пейіш айтар:
мен артық, мен – пайғамбар мекені,
Алдарында олардың: кәусар, һүр мен нөкері.

Тозақ айтар:
мен артық, менде жөйіт, тарса бар,
Жөйіт, тарса тәндерін сансыз азап паршалар.

Пейіш айтар:
мен артық, менде иманды құлдар бар,
Момындардың алдында шексіз нығмет – гүлзар бар.

Тозақ айтар:
мен артық, залым құлдар бар менде,
Залымдарға беретін зәһар – менде, зәр – менде.

Пейіш айтар:
мен артық, ғалым құлдар – төрімде,
Аят, хадис, құран бар ғалымдардың көңілінде.

Тозақ айтар:
мен артық, алаяқ бар – қойынымда,
Оттан ескен кісен бар мұнафықтар мойынында.

Пейіш айтар:
мен артық, менде – хақ жол тұтқандар,
Сопылардың көңілінде зікір, пікір, Сұбхан бар.

Тозақ айтар:
мен артық, бейнамазды аяр бар,
Бейнамаздың мойынында жылан менен шаян бар.

Пейіш айтар:
мен артық, менде – Дидар-Мұратың,
Жар Дидарын көрсетер бар Рахман-Рахым.

Тозақ сонда тақ тұрды, пейіш көкке самғады, ал,
Құл Қожа Ахмет, не білдің? –
Білдіруші Алла бар.

18. ӘБУБӘКІР СЫДЫҚ ХАҚЫНДА

Көрген бойда-ақ иланған Әбубәкір Сыдық қой,

Ұстын болып қыйналған Әбубәкір Сыдық қой.

Мұңдасқанда зарлаған,
күлдыққа бел байлаған,
Іші-бауырын қарнаған Әбубәкір Сыдық қой.

Бір сөзінен қайтпаған,
сырын әркез сақтаған,
Ғапыл болып жатпаған Әбубәкір Сыдық қой.

Сүйгендерді тап қылған,
қызын қолдан тапсырған,
Қол қусырып тақ тұрған Әбубәкір Сыдық қой.

Жеткен айтқан сөзіне,
түскен Рухтың тезіне,
Сенген Расул өзіне Әбубәкір Сыдық қой.

Мұхамметке қайын ата,
қылған емес еш қата,
Ерте тұрған, кеш жата Әбубәкір Сыдық қой.

Күл Қожа Ахмет толғасын –
үңгірдегі жолдасын,
Ғаріптікке, олла, асыл Әбубәкір Сыдық қой.

19. ОМАР ХАҚЫНДА

Сәни* досы Расулдың әділетті Омар-дүр,
Мүмін жары асылдың әділетті Омар-дүр.

Біләлге азан айттырған,
шариғатты хат қылған,
Дін шырағын жақтырған әділетті Омар-дүр.

Қағба есігін аштырған,
барша пұтты ылақтырған,
Расул көңілін хош қылған әділетті Омар-дүр.

Шариғатқа күш-қорған,
тарихатты ұстанған,
Ақиқатты түс таныған әділетті Омар-дүр.

Әділеттің жолында
құрбан қылған ұлын да,
Қалған шындық шыңында әділетті Омар-дүр.

Шырақ болып парлаған,
дін жолынан танбаған,
Жөңсіздікке бармаған әділетті Омар-дүр.

Міскін Ахмет, жол алғын,

әлсіздікті доғарғын,
Сонда рухы болар – нұр әділетті Омардың.

20. ОСПАҢ ХАҚЫНДА

Үшінші дос – жар болған иман қабы Оспан ғой,
Әр демінде бар болған иман қабы Оспан ғой.

Пайғамбардың күйеуі,
дініміздің сүйеуі,
Барлық ісі киелі иман қабы Оспан ғой.

Тек Хақ сөзін жадқа алған,
аят-хадис ақтарған,
Әрбір сөзі жатталған, иман қабы Оспан ғой.

Тұр тауындай – тобасы,
екі нұрдың қожасы,
Айтқанының бәрі асыл, иман қабы Оспан ғой.

Мінгізбей жау атына,
қол салысты сапыға,
Шаһид қылды қапыда – иман қабы Оспан ғой.

Құл Қожа Ахмет, достарды –
сыйпаттадың Оспанды,
Күмән одан бос қалды, иман қабы Оспан ғой.

21. ӘЗІРЕТ ӘЛІ ХАҚЫНДА

Төртінші дос – жар болған Алла шері Әли-дүр,
Миғражда бар болған Алла шері Әли-дүр.

Хақ әмірін жүргізді,
кәпірлерді кіргізді,
Ай дидарлы, нұр жүзді Алла шері Әли-дүр.

Көрген адам пір тұтар,
тек зікірді тіл тұтар,
Қолында бар – зұлпықар Алла шері Әли-дүр.

Мінсе дүлдүл – нұрлана,
жерге кірер зілзала,
Кәпірлерге мұң-нала Алла шері Әли-дүр.

Дұшпан ықты не күшті,
кәпірге ашты соғысты,
Оңға бұрған терісті Алла шері Әли-дүр.

Нығмет сенде, Бір мен Бар,
Төгем саған тілден зар,

Құл Қожа Ахмет білген жар – Алла шері Өли-дүр.

22. ОПАСЫЗ ФӘНИ

Опасыз фәни – бұл жалған
Жұтады жуан-жұқаны.
Малыңа сенбе құлданған,
Қурайдың ол бір бұтағы.

Қай жаққа кетті аттанып,
Пікір қыл, сонау көп халық?
Жетеді қуып ат-табыт,
Кигізіп жеңсіз лыпаны.

Аңдыма дүние қапысын,
Тірлік қыл Тәңір хақы үшін.
Жей гөрме жанның ақысын,
Қылкөпір ертең тұтады.

Ұл-қызың, досың жорықтас,
Ешбірі жебеп жарытпас.
Жігерлен, сілкін, ғаріп бас,
Ғұмырың желдей зытады.

Құл Қожа Ахмет, тағат қыл,
Ғұмырыңды қай жан санап тұр?
Топырақ пен судан жаратты –
Топырақ қайта жұтады.

23. ДӘРІЛ БАҚИҒА ӨТУ

Күн байқалмас Өзірейіл келіп қалған,
Ыстық тәннен әзиз жанды беру керек.
Бес-ақ күндік ғұмырыңды беріп қолдан,
Шара таппай ақыр бір күн өлу керек.

Ұлың-қызың жылар сонда еңіреп кіл,
Мүлкің қалар, малың тұрар мөңіреп тұл.
Дұшпандарың қуанысып жолы боп тұр,
Мойынсұнып сұлап түсіп көну керек.

Бар мұраң сол – аяқ пенен бастан байлап,
Ыстық суды құйып байқар шаштан жайлап,
Айналанды алар сонда достар жайлап,
Алты кез-ақ бөзден кебін кию керек.

Жаназаңа үлкен-кіші тегіс келер,
Көрстанда көптен бөлек сен ішке енер –
Жетпіс жерде сұрақ сұрар періштелер,
Бір-біріндеп жауаптарын беру керек.

Ғимаратты мазарында пидә-көптің

Түрлі-түрлі ғаламатты қиял еткін.
Лахат атты есігі бар қияметтің,
Саясаттық үйге барып ену керек.

Кіріп көрсең, бір сәуле жоқ – қараңғы ерек,
Толған қайғы. Жан табылмас алар дерек.
Сол сағатта кім қылады саған көмек? –
Қиямет таңы атқанша оған төзу керек!

Ақыры, сөйтіп, болған күні бар іс тәмәм,
Осы ісіңмен барсаң егер Дәрис-салам*,
Халал емес, жеген болсаң нәжіс-харам,
Дәл сол жерден жемісіңді теру керек.
Құл Қожа Ахмет, тоба қылғын өлмес бұрын,
Қызыл жүзің көрде жатып сембес бұрын,
Жылан, шаян көр ішіне енбес бұрын,
Қаза жетсе риза болып еру керек.

24. АШ ЕЙ, МОМЫН, КӨЗІҢДІ

Аш ей, момын, көзіңді
Сахар мезгіл болғанда,
Құтқар оттан өзіңді
Сахар мезгіл болғанда.

Сахарларда барша гүл
мадақтайды Құдайды,
Айтып бұлбұл аңсарын,
махаббаттан жылайды.

Зікір қылсаң еңісте
сахар мезгіл болғанда,
Түсер көктен періште –
сахар мезгіл болғанда.

Жазықта нұр аққасын
сахар мезгіл болғанда,
Ашар жәннат қақпасын –
сахар мезгіл болғанда.

Ояу құлдар кек қыспай,
сахар мезгіл болғанда,
Өлетінін еске ұстай,
сахар мезгіл болғанда;

Сахар сырын жалғанда ғашық құлдар ұғады,
Қорқыныштан көкке ұшқай –
сахар мезгіл болғанда.

Көрер олар Құданы сахар мезгіл болғанда,
Кеудеңе нұр толғанда –
жүрегінді қолға ал да, –

Сахар мезгіл – хош сағат, болар рахат һәм жәннат,
Тәңірге қыл ғибадат –
сахар мезгіл болғанда.

25. ҚИЯМЕТ КҮН ЖАҚЫН ҚАЛДЫ

Әулиелер уағдасы келді, міне,
Қияметтің күні жақын жетті, достар.
Ақылды құл кетеді айтып ендігіге,
Ел-халықтан мейір-шафқат кетті, достар.

Барша жұрттан әдеп кетті – қыйналған жоқ,
Әйелден – қыз, үлкеннен жас иба алған жоқ.
Расул айтты: «Ұят деген – иманнан» деп,
Арсыз қауым жайлады жер, көкті, достар.

Мұсылмандар өлтіреді мұсылманды,
Тура ісінді нақақ бұрса, ішін жанды.
Мүрит біткен пірді аямай ұшынған-ды,
Ондай сұмдар болады екен кекті, достар.

Дүние байлап жүрек көзін,
шын асылға
Қолы жетпей қалды жұрттың, ұғасың ба?
Нәтиже жоқ дәруіштер дұғасында,
Сан бәлені ел үстіне төкті, достар.

Ғалым біткен кетті айналып сұм-залымға,
Әмірлер көп шаруасы жоқ мұң-зарыңда.
Айтқан Хақты қыйын болды шын ғалымға,
Жер бетіне сұмдық заман шөкті, достар.

Қиямет күн жақын қалды – бұрмады бет,
Құл Қожа Ахмет айтты сөзін – тыңдары жоқ.
Өзі өзіне бір насихат қылғаны жоқ,
Насихатын халыққа айтып кетті, достар.

26. ҒАШЫҚ ДЕРТІ

Ғашық дертке ем сұрама, әсте, тегі,
Ойран қылып кетеді оның дауасы жоқ.
Жан қыйналып, жасың ағып, ес кетеді,
Ол бір дерт қой ей, достарым, шарасы жоқ.

Ғашық оты бермес, сірә, жанға шыдам,
Жаны күйсе шығар түтін ағзасынан,
Бауырын оның шұрық тесік қып қан жосыған,
Сыртқа, бірақ көрініп тұрған жарасы жоқ.

Кім не таппақ – Құдай болмай дерт-құмары! –
Көбелекті махаббаты мерт қылады,

Көре тұрып өзін-өзі өртке ұрады,
Пайда-зиян дегенмен еш шаруасы жоқ.

Бұрылмасаң шайтан салған ізден қырын,
Ей, бейхабар, із қалмайды сізден де ырым.
Сан керуен сапар шеккен бізден бұрын,
Бұл – опасыз фәни жалған, таласы жоқ.

Хакка жеткен даналардан жолды сұра,
«Илл-Алламен» қарсы алғайсың таңды, сірә.
«Һу» сұхбатын құрған жерден жанды шыра,
Нұрмен шайған жүректердің қарасы жоқ.

Құл Қожа Ахмет айтты, достар, есті мұны,
Қап тауындай тастар тисе – өшті мұңы.
Зар еңіре – естілгенше Достың үні,
Олла-биллә, ғашық дерттің дауасы жоқ.

27. ҒАРАСАТ МАЙДАНЫ

«Куллу ман алайһа фанин» – Құранда мән:
Өледі екен басқа жан Бір Алладан.
Исрафыл сүр үрлеп, келер тағы
Көрден бәрі тіріліп шығар заман.

Елу мың жыл тұрғанда көр-ошақта,
Сүрген кезде содан соң арасатқа,
Жалаң аяқ, жалаң бас – ала-соқта,
Адам ұлын есті алып, сынар жаман.

Басты Сауал: жандағы тазалығың,
Екінші есеп: намазың – қаза-жүгің,
Халал, харам жайынан жазалы кім? –
Менмен қалмас жүрегін мұң алмаған!

Махшарға айдар жүргізіп екшеу көпке,
Көтерілер шарасыз өкшең көкке.
Тозақ Отын көрсетер тексермекке:
«Сақтай гөр!» – деп бет бұрып тұрар-ды адам.

Жүз жыйырма мың сап болып тұрады үмбет,
Періштелер қоршайды шырақ үрлеп.
«Айнал мафар»* үндеуі сынағың боп,
Қашар жері жоқтығын ұғар-ды адам.

«Айрылыңдар бүгін!» – деп үн шығады,
Ораза, намаз сол күннің нұр-шырағы.
Ақыл таппай пәмсіздер тұншығады,
Тіл байланып, ішінен тынар-ды адам.

Адам-Ата алдына сонда халық
«Қолдай гөр!» – деп жүздерін сорға малып,

Шұбырады, жүрегін қолға да алып,
«Ибраһимге барайық», – дер Мүбәрәк.

Адам-Ата – Халилден* сұрар көмек:
«Шапағат қыл тезірек бұларға», – деп.
Ол да айтады: «Пенде сол қылар медет,
Мұса жаққа барайық, сол-ды – Жанаб».

«Дидарыңды көрем», – деп, өкініштен,
Содан бері ұяттың отын ішкем,
Мұхамметке барайық өтінішпен», –
Барар сонда Расулге бар жұрағат.

«Бер, Мұхаммет, – дер Мұса, – тез-ақ көмек,
Жоғалуда үмбетің тозаққа кеп» –
Мұхаммет те бұрады со жаққа бет,
Мұса бірге құтқармақ елді азаптан.

Аршы астында тәжін ап зар еңірет,
«Иә, Қадир, иә, Ғафур!» – деп және егілер.
Хақтан сонда үн келер жан езілер:
«Көтер басты, хабибім!» – дер Жаратқан.

«Дәргейіме алып кел үмбетіңді,
Кешірейін, көрсетіп құрыметімді.
Жәннатыма кіргізем міллетіңді» –
Деген Хақтың даусынан дәме кірер.

Ғұламалар көзінде шыра жанар,
Тәңір тағы сол жерде сынақ алар:
«Жазаламау бұзықты күнә болар!?» –
«Кеше гөр!» – деп Мұхаммет зар еңірет.

«Бәсі бір ме бұзық пен ғұламаның? –
Жәннатыма кіргізсем, сірә, бәрін –
Аударайын өзіңе күнәларын!» –
Десе Тәңір, Расул мәз болады.

Мұса менен Расул: «Жүр, – деп, – бері,
Най кешті, – деп, – күнәһар үмбеттерін!» –
Шат боп бастар Жәннатқа дүрмектерін,
Жұпар аңқып бар ғалам жаз болады.

Құл Қожа Ахмет мұны айтты қияметтен,
Бұл – хикмет.
Сөз деме қиял еткен.
Оны ұлы кітаптар зиялы еткен, –
Қанша дұға қылсаң да аз болады!

28. ХАЗІРЕТКЕ ҚАЛАЙ БАРАМ?

Рахым Мәулім рахымымен жадына алса,

Не бетіммен Хазіретке барамын мен?
Жолға түсіп, жанда тәуба шамы жанса,
Не бетіммен Хазіретке барамын мен?

Хақ пендесі амал-дәптер алса қолға,
Рахым қылып жарылқаса баршаны Алла,
Бағдар беріп пірмұғаным* салса жолға,
Не бетіммен Хазіретке барамын мен?

Жетсе бір сәт қақпақыл ғып ажал-ағын,
Отан үкім қылса, қарсы қазаға кім?!—
Өлмей заһар жұтып, тартсам жан азабын,
Не бетіммен Хазіретке барамын мен?

Сырлас достар үлгілерін шашып кетті,
Жедел қылып қақпаларын ашып кетті.
Шар зарб ұрып, дариядай тасып кетті,
Не бетіммен Хазіретке барамын мен?

Хақ Расулі – күндіз күлкі, түнде түсін
Бұзып өтті, қайғы жұтып үмбет үшін,
Ішпей-жемей қызымет қылу – сүннеті шын,
Не бетіммен Хазіретке барамын мен?

Хақ расулі дүние үшін қайғырмады,
Үмбетінен басқа жаққа бой бұрмады.
Ақырды ойлап,
бір сәт көңілін жай қылмады,
Не бетіммен Хазіретке барамын мен?

Уа, дариға, Мақшар күні парқым бар ма? —
Қазылық қып, көрген шақта қалпымды Алла —
Қылмыс, күнәм таразыға тартылғанда,
Не бетіммен Хазіретке барамын мен?

Күндіз-түні тынбай жылап Құл Қожа Ахмет,
Хақ расулге болғын үмбет қыл да құрымет,
Бақ боп қонып үмбеттерге қылды ол рахмет,
Не бетіммен Хазіретке барамын мен?

29. ҚҰДАУАНДА, МЕНІ ТУРА БҰР ЖОЛЫҢА

Құдауанда, мені тура бұр жолыңа,
Нәпсі құлы, бардан ада болдым мән-а.
Фасық, фажыр дүниені алды кір қолына,
Қасірет-қауіп тұтқынында қалдым мән-а.

Дүние – нәжіс, иттей жортып безіп жүрмін,
Соны қудым, сезім – құрдым, өзім – құлмын.
Өмірін тұтпай, Хақ жолына көзім жұмдым,
Ая, достар, енді қайда бардым мән-а?

Нәпсі, шайтан қылды тұтқын адам ұлын,
Жүрегінен ұрлап алды сана-мұңын.
Оң-сол білмес қара құлың – қарағұрым,
Уа, дариға, қасірет уға қандым мән-а!

Мендей сұм жоқ, – шарласаң да бұл ғаламды,
Хақтан безіп, бизар қылдым күллі адамды.
Жүзім – қара, жаным енді тұл-қараңғы,
Уа, Жасаған, бұлай неге болдым мән-а?

Ғазиздерге иілмедім, – көн боп тұлғам,
Ішкі-сыртқы құлшылыққа бермеппін мән.
Хақ дәргейі не күтеді көр-бет сұмнан?! –
Иә, Раббым, не қылсаң да келдім мән-а.

Тағатым жоқ, күнәм шексіз, – азабым бұл,
Тәуба қылып жеткен жерім – базарың-дүр.
Рахметіңмен Қожа Ахметке назарың бұр,
Не қылсаң да сорлы басым – көндім мән-а!

30. ЛӘМӘКАНДА САБАҚ АЛДЫМ

Жүрек көзін аша алмасам тағат қылып,
Хақ дәргейі мақұл көрмес, білдім мән-а.
Хақиқаттың пәк сөзімен таң аттырып,
Ләмәканда* Хақтан сабақ алдым мән-а.

Бір уа Барым сабақ берді ашып перде,
Жер мен көктен шайтан безді, қашып көрге.
Сайран құрдым, –
шарап ішіп ғашық-пенде,
Ләмәканда Хақтан сабақ алдым мән-а.

Дидар-талап пендеге жан аямаған
Мақшар күні тақ пенен бақ даяр оған.
Ғашыққа Алла нұр-құшағын жаяды әмән,
Ләмәканда Хақтан сабақ алдым мән-а.

Қанды жасын төгіп көздің, жад етпедім,
Жүз мың түрлі мехнат арттың, дат етпедім.
Сенен қорқып қаста көңілім шат етпедім,
Ләмәканда Хақтан сабақ алдым мән-а.

Алла дертін сатып бермес, – сатып алсаң,
Пірімұғанның қызыметінен қапы қалсаң.
Хақ жолына кірдің, –
құлдың сафы болсаң,
Ләмәканда Хақтан сабақ алдым мән-а.

Ғашық патша, ғашық пақыр қайтпас жолдан,
Хақтан ғана пәрмен алар, –
айтпас жалған.

Дүние кумас, –
Құдайымен шарттасқаннан,
Ләмәканда Хақтан сабақ алдым мән-а.

Құл Қожа Ахмет, жеті жаста білдім сабақ,
Сегізімде жалғаншымен тындым, – талақ.
Тоғызымда Құдайымды қылдым талап,
Ләмәканда Хақтан сабақ алдым мән-а.

31. ҒАШЫҚТАРҒА УАҒДА ҚЫЛДЫ ДИДАРЫН – ХАҚ

«Фа азкуру уа Аллаһу касиран» – иманым хақ! –
Зікір айтып, зар еңіреп жүрдім мән-а.
Ғашықтарға уағда қылды дидарын – Хақ,
Ғашық жолда жанды байлап жүрдім мән-а.

Шын ғашықты сүйіп Аллаһ жолды аршыды, ал,
Аллаһ сүйсе, жарты жолда қалман сыңар.
«Дидарымды көрмес, – деді, – жалғаншылар», –
Ғашық сында бекем болып тұрдым мән-а.

Ақылға ерсең, көрстаннан хабар білгін,
Соңғы сағат маған да кеп соғар бір күн.
«Маута қабла ән тамутаға» * амал қылғын,
Бұл хадистен пікір етіп білдім мән-а.

Хабар берер: «Файадхаку қалилан» *, – деп,
Айтар және: «Уа лиабку касиран» *, – деп.
Бұл аяттың мағынасын аш, илан, деп,
Бұл дүниеде еш күлместен тындым мән-а.

Пәмсіз күлер, алып қашып бойын сыннан,
Қайғы шегер Хақ әмірге мойынсұнған, –
Жанарлары жастан кеппей уайым қылған,
Көз жасымды дария қылып тұндым мән-а.

Нәпсісі өлген шын ғашықтар «Алла» деді,
Сахар тұрып, шар зарб ұрып зарлап еді.
Ондай құлға Алла назар салған еді,
Сонда жарды дария болып ұрдым мән-а.

Ырық бермей отқа салды залым нәпсім,
Тұла бойым бара жатыр жалындап шын.
Мүшіріктен иман ұрлап лағын жатсын, –
«Ағузы биллаһи бисмилла» – деп жүрдім мән-а.

Мұнафықтар күйіп-жанар тозақтағы,
Иман тапқан жолығады ғажапқа әлі.
Имансыздың тартар мәңгі азап тәні,
Барлығына иман тілеп жүрдім мән-а.

Нәпсім билеп, арбағанда есімді анық,

Пірімұғанға қарай қаштым басымды алып...
Құл Қожа Ахмет, қақпаны ашып, есік жауып,
Ұшқан құстай Ләмәканға кірдім мән-а.

32. УА, ДАРИҒ, ТҮСТІ БАСҚА ҒАРИПТІК КЕП

Уа, дариг, түсті басқа ғаріптік кеп,
Бел байлап кезбелікті қылдым мән-а.
Хорасан, Шам, Ғираққа бағыт тіктеп,
Қадірін ғаріптіктің білдім мән-а.

Көрмек шарт не келсе де бір Алладан,
Жүсіп те Кеңғанында тұра алмаған.
Мүбәрак Түркістаннан – тұран-далам,
Бауырыма тасын ұрып келдім мән-а.

Бұл ғұрбат* Мұстапаның жолы еді ашқан,
Сахаба отыз үш мың сара басқан.
Мұртаза, Әбубәкір, Омар, Оспан
Жүрген жол, сондарынан ердім мән-а.

Бұл жолда қуат бітіп шала жанға,
Шикілер айналады даналарға.
Ас, киім уайым емес сара жолда,
Сол үшін Түркістанға ендім мән-а.

Ғаріптік жүз жыл езсе, аһ ұрып тұрсам,
Тақ, бақыт бағы – зындан, сақылық құрсам.
Құл болды ол ғаріптікте Махмұд Сұлтан,
Жарандар, осы жолда күйдім мән-а.

Ғаріп ем, Арыстан бабам жетті ізімнен,
Перделеп, сыр таныды бет-жүзімнен.
«Көрдім, – деп, – бихамдилла», – өпті ізімнен,
Қайран боп осы сырға тұрдым мән-а.

Арзулық бөлейді елді гүл-шаһарға,
Бағында ұлық баба тұр сахарда.
Бабамның рухы салды бұл сапарға,
Өзіңе шексіз тағзым қылдым мән-а.

Жеткіздің, Құл Қожа Ахмет, Хақтың жадын,
Ұқтырдың достарыңа хаттың мәнін.
Кезіп кеп шаһарыңның таптың бағын,
Мазар боп Түркістанда қалдым мән-а.

33. РАСУЛДІҢ РИЗАЛЫҒЫ

Ұшырадым ышықтың дұғасына, – Мұхаммед,
Жеттім аңсар шыңына – ырасына, – Мұхаммед.
Үмбет болған жарандар тынбай айтар мадақты,
Ей, пәк Алла, қыл мені рәсуа, – Мұхаммед.

Сал көңілге ышық пен махаббатты ылайым,
Саған ғана жылайын ғашықтықтан, Мұхаммед.
Көрсет маған, мәжнүн ғып екі дүние шырайын,
Диуана қыл көз жасын жасып сыққан, – Мұхаммед.

Өлтір, өрте!
Жаманат – қаншама ұрсын қабағат,
Қиямет күн жазаға ат! –
Аңсарымсың, – Мұхаммед.

Нығмет татпай, Жомартым, кешкенің – өрт, жасың – от,
Тұрмын сенің қайғыңның тілеп бәрін, Мұхаммед.
«Үмбетім!» – деп басып от,
шектің қайғы-қасірет,
Шығарасың кеудеден жүрек қанын, Мұхаммед.

Шаһтың шаһы, сұрадың үмбетіңнің күнәсін,
Қиямет күн болғанда панамызсың, Мұхаммед.
Іздеп, баз кеш бәрінен, берсе ырзалық Расул,
Жүрегіңнен Жан-Алла бал ағызсын, – Мұхаммед.

Бар тілегім, Мінсіз Жар, –
Зарық-тобам, Жаратқан:
Қам-қайғысын зар атқан дарыт маған, – Мұхаммед.

Айналайын, хош Карим, Жаратушы Жаббарым,
Дарияннан бір тамшы татқыз маған, – Мұхаммед.
Жолды аш, Рахман-Рахим, Ғаффар уа Саттарым,
Адастырмай жолыңды тапқыз маған, – Мұхаммед.

Өл-Мисақтан бір тамшы шарап маған несібе,
Татсам содан, енер ед мадаққа жан, Мұхаммед.

Қара жүзім төсеп ем Пірмұғанның жолына,
Мейірім қылды, – қолыма нұрды да алдым, Мұхаммед.

Жаратушы Мінсіз Жар, жеткіз мені мұратқа,
Арзумын мен кірпігің-қасыңа да, Мұхаммед.
Пердеңді ашып мен пақыр жаққа қара, жылатпа,
Ғашық құлмын әрбір тал шашыңа да, Мұхаммед.

Міскін Ясауи назары – Хазіреттің мазары,
Топырақты сен басқан әзір еткін, Мұхаммед.

34. ЕСТІП, ОҚЫП ЖЕРГЕ КІРДІ ҚҰЛ ҚОЖА АХМЕТ

Хақ Тағала фазылымен пәрмен қылып,
Естіп, оқып жерге кірді Құл Қожа Ахмет.
Алпыс үште сүннеттерін дәрмен біліп,
Естіп, оқып жерге кірді Құл Қожа Ахмет.

Жер үстінде өлмес бұрын өліп едім,
Алпыс үште сүннет тұтып, еніп едім.
Жерастында жан-діліммен еңіредім,
Естіп, оқып жерге кірді Құл Қожа Ахмет.

Жарандардан бақыт, баян – нұр алмадым,
Жүз жыйырма бес жасқа келіп біле алмадым.
Хақ-Тағала тағаттарын қыла алмадым,
Естіп, оқып жерге кірді Құл Қожа Ахмет.

Болармын ба Мұхаммедтің үмбеті шын,
Үмбет үшін ғана бұзды ол түнде түсін.
Балдан тәтті оның маған міндеті – сын,
Естіп, оқып жерге кірді Құл Қожа Ахмет.

Біздер үшін ол Мұхаммед жаннан кешті,
Үмбет болсаң, жанға тұтпа жалған досты. –
Ол күнәһар босқа өткізді таң мен кешті,
Естіп, оқып жерге кірді Құл Қожа Ахмет.

Елу жаста болды хабар: «Адам өлмек,
Нұр-и иман ғана саған салады өрнек.
Таңда Мақшар мейман ғып Хақ, баға бермек», –
Естіп, оқып жерге кірді Құл Қожа Ахмет.

Ей, мүміндер, бұл жалғанда баян бар ма?! –
Бұл бір шын сөз, – дүние сәтке аялдар ма!
Хақты білмес имансызға саям бар ма?! –
Естіп, оқып жерге кірді Құл Қожа Ахмет.

Асылым – топырақ, нәсілім – топырақ, гүл ашпадым,
Басып өтсең, ар тұтады ылас тәнім.
Ар тұтқанды шайтан шырмар, ырас, мәлім,
Естіп, оқып жерге кірді Құл Қожа Ахмет.

Шын зікірші, – жоғын Құдай қамдапты оның,
Таңда Мақшар ұсынады қалғат*-тонын.
Дидар көріп, Дәулет қылар жәннат төрін,
Естіп, оқып жерге кірді Құл Қожа Ахмет.

Пенде болсаң, мехнат тарт, ғафыл қалма,
Ғанибет – сол, тозбас киім ақыл жанға.
Жан – аманат, қиянатқа хақың бар ма?! –
Естіп, оқып жерге кірді Құл Қожа Ахмет.

Алпыс үште сүннет – жердің түбіне енбек,
Расул үшін екі ғалам нұры келмек.
Ғашықтардың сүннеті-дүр тіріде өлмек,
Естіп, оқып жерге кірді Құл Қожа Ахмет.

Үмбет болсаң, соңынан жылап ермес пе едің?!
Мұстафаға жаның құрбан – өлмес пе едің?!!

Жан не болған, иманыңды бермес пе едің?!!—
Естіп, оқып жерге кірді Құл Қожа Ахмет.

Құл Қожа Ахмет алпыс үште болды ғайып,
Әдеп сақтап Мұстафаға ерді найыб.
Сұлтан болды тәубе тауып – қолды жайып,
Естіп, оқып жерге кірді Құл Қожа Ахмет.

35. ХАҚ ШАРАБЫН ІШКЕН ЖАНДАР

Хақ шарабын ішкен жандар есі танып,
Қиямет күн ауыздан от шашар, достар.
Құдіретпен жаратылған жеті тамұқ
Ғашықтардың зар үнінен қашар, достар.

Тағатым жоқ бір мысқал да – ғашықта бар,
Дозақ жылап берер Хаққа сасып хабар.
Хақтың сонда панасына қашып барар,
Ғашықтардың жасыменен ұшар, достар.

Шын ғашықтар құрған дүкен ғажапты ашар,
ИншАлла, одан қорқып дозақ қашар.
Жасын шашып, кеудені ашып, азап басар,
Жеті ғалам тағат таппай көшер, достар.

Рахман-сахи берсе маған асыл шарап,
Барлық тірлік мұқтажынан кешірсе пәк.
Көкіректен әзәзілді қашырса – Хақ,
Қылмыс, күнәм тұл бойымнан өшер, достар.

Ғашық хәлін ақиқатқа қақпа қылса,
Екі ғалам нұры сонда ақтарылса.
Шын ышықтан жүрек балқып Хақ сағынса,
Ғашық құлдар Хақ сарайына ұшар, достар.

Сұбхан Ием шарабынан құрсан табам,
Зікір сырын айтып-айтып қылсам тәмам.
Ұр-ғылмандар, періштелер тұр самсаған,
Жәннаттағы жібектен тон пішер, достар.

«Алла!» – десем, ғалам жылар жанын сөгіп,
Ием сүйер, хас пендем деп, нәрін сеуіп.
Жүзін бояр жас орынына қанын төгіп,
Әлхамды айтсаң, шайтан жаннан күсер, достар.

Мен айтпадым, Аллаң өзі қылды уәде,
Жолсыз едім, хақ жолына бұрды және.
Қолымды алды, қашты менен түрлі бөле,
Ондай ғашық шауық шарабын ішер, достар.

Құл Қожа Ахмет, имансыздар жанын езер,
Хақ дидары нәсіп емес қаныпезер.
Ғаршы-Күрсі, Лаухы-Кәләм – бәрі безер,
Кәпірлерге дозақ есік ашар, достар.

36. МАХАББАТТЫҢ ІШПЕСЕМ ШАРАБЫНАН

Махаббаттың ішпесем шарабынан,
Жан мен ділім қайғымен кетер, достар.
Аулақта өлсем Аллаһның талабынан,
Есіл ғұмырым арманмен өтер, достар.

Алла деген шын ғашық пырақ мінер,
Бейнет шегіп ышықтан, жылап сүрер.
Тарихаттың базарын мұрат білер,
Хақиқаттың дариясын кешер, достар.

Хақиқаттың селіне шомылған жан, –
Өзі мұңдық, көзде жас, көңілде арман.
Қорлық, зорлық көргені – небір зордан,
Хақ Дидарын талап қып, жетер, достар.

Хақиқатқа ғашықтың нәпсісі өлі,
Нені іздесе шын сопы – тапты соны.
Тілі – шырын, шындықтың ақты сөлі,
Пұшық пұлға дүниені сатар, достар.

Ғашық болсаң, азапқа әсте батқын,
Хаққа қарай дария-жаспен аққын.
Жалғаншының әуресін таспен атқын,
Таспен атсаң, менмендік кетер, достар.

Қияметтің қайғысын шекпегендер,
Тар лахаттың азабы жоқ дегендер,
Хақ кәрінен қорқып жас төкпегендер
Сансыз ғазап тозақта тартар, достар.

Уа, дариға, жетті әмір, біле алмадым,
Жаннан кешіп хазіретке кіре алмадым.
Хақ әмірін нәпсі өліп, қыла алмадым,
Қасіретпен өтті өмір бекер, достар.

Өтті ғұмыр, шарифатқа жете алмадым,
Шарифатсыз тарихатқа өте алмадым.
Ақиқатсыз мағрифатқа бет алмадым,
Жолдан қалай пірсіз жан өтер, достар.

Құл Қожа Ахмет, бұл жолға салды нәпсім,
Қаштым, достар, сол үшін бәңгі боп шын.
Алланы айтпай, қайда енді қаңғымақсың?! –
Алла деген шауық шарап ішер, достар.

37. АҚЫРЗАМАН ШАЙҚЫЛАРЫ СЫРТЫН ТҮЗЕР

Рух құсын тұтқанға – бал, інжір берем,
Самғай шарлап ғаршыларға өтер, достар.
Тынбай дәйім зікір айтар құлмын деген,
Зарын қылар ғашық отта күлмін деген.
Бейхабардың өмірі өшер бүлгінменен,
Ғафылатпен жаһаннамға кетер, достар.

Ақырзаман шайқылары сыртын түзер,
Жолды бұзып, іш тазартпай, мұртын күзер.
Надандығын – керемет деп, үмітінді үзер,
Рия қылып халыққа өзін сатар, достар.

Ей, ғафыл жан, ғұмырың сенің барады өтіп,
Жасынды ағыз, мінді жаннан харап етіп.
Иең сені тастаған жоқ талақ етіп,
Қожа сүйсе, құлын азат етер, достар.

Ғафылатпен ғұмырың сенің өтті білгін,
Қыл жаныңмен пірге қызымет, епті жүргін.
Сол құлықпен дәрегейіне жет піріңнің,
Қызымет қылған мұратына жетер, достар.

Құл Қожа Ахмет, хикмет айтып, жыла сахар,
Жарандармен басталады, сірә, сапар.
Сөз гауһарын танығандар сұраса, апар, –
Сырттан баққан міскіндер құр қалар, достар.

38. ХАҚ ҚҰЛДАРЫ

Хақ құлдары – софылар – хақиқатты білгендер,
Хаққа ғашық оты бар – Хақ жолына кіргендер.
Хақ жолына кіргендер – бір Алла деп жүргендер,
Жарандардың іздерін іздеп өмір сүргендер.

Ғалам пақыры Мұстафа, болсын бізден мархабат,
Миғраж түні бізге айтты: «пақырлыққа бол талап!»
Дүние боғын малталап, харам қумай анталап,
Хақты сүйген ғашықтар көпті өтеді арқалап.

Дүние қуған батпандар – жаһан малын сатқандар,
Құзғын құсқа айналып, арамға әбден батқандар.
Молда, мүфти – соққандар – жалған жала жапқандар,
Ол тамұқтың отыны – аққа қара жаққандар.

Қази, имам болғандар – наһақ дағуа* қылғандар,
Есек болып жегіліп, жүк астында тырбаңдар.
Арам жеген әкімдер, пара жыйған мұндарлар –
Жапырақтай қалтырап – бармақ шайнап тұл қалды, ал.

Жұмсақ жеген тіс еді, асыл киген кісі еді,

Алтын таққа мінсе де жер астына түседі.

Момын құлдар – шыншылдар, садақамен сүргендер,
Жұмақ хорын құшады – сұм дүнияға күлгендер.
Құл Қожа Ахмет, білгейсің,
Хақ жолына кіргейсің,
Хақ дидарын көреді – хақ жолына кіргендер.

39. РАСУЛДІҢ ӘУЛЕТІ

Мұхаммедті біліңіз: оның заты араб-дүр,
Тарихатқа кіріңіз, – жолы тұнған әдеп-дүр.

Хақиқатты білмеген адам емес, – пұт-самас*;
Ұқсаң, адам түгілі, мақұлыққа ұқсамас.

Құдай – мінсіз һәм мұңсыз, туылмаған, тумаған.
Серігі жоқ – теңдессіз. Оған мұқтаж бұл ғалам.

Қаһарланса, қылады ол жермен-жексен ғаламды,
Зілзала боп жер мен көк, болар дүние қараңғы.

Рақым қылса, біліңіз, жолықтырар кенішке,
Шетсіз-шексіз нығымет жеткізеді періште.

Сыйпатына Расулдің сөз жете ме, дариға,
Анасының есімі мүбәрәктің – Әмина.
Абдолла-дүр атасы, Хақ бұйрығы жеткен-дүр,
Тумай тұрып Расул – ол фәниден кеткен-дүр.

Мұхаммедті асырап, сақтап еді бабасы,
Аш-арыққа қашанда тиген оның панасы.

Есінде ұста есімін, бабасы – Абдулмүтәліп,
Жадында әркез жаңғыртып, тілге дәйім тұталық.

Бабасының атасын біл тағы да – Һашим-ді,
Естілгенде сол есім ағызады жасымды.

Ал әкесі Һашимнің – Абдулманап ныспысы,
Мұны білген жандардың саф болады іш-тысы.

Расулді кім егер білсе төрт-бес жасынан,
Қияметте жай табар сегіз бейіш қасынан.

Жеті жаста Мүбәрәк жерге берді бабасын,
Паналады содан соң әкесінің ағасын.

Әбутәліп дүр еді ол – Әлі-Шердің атасы,
Күллі арабтың ұлығы, қабыл болған батасы.

Әбутәліп табылды барлық істің басынан,

Мұхаммед те екі елі қалмаушы еді қасынан.

Сөйтіп жүріп Мұхаммед жасқа жетті он жеті,
Хадишаның жүзіне түсті нұр боп келбеті.

Мұхаммедке кез келсең, – айтар едің сұңқар деп,
Хадиша оны көргеннен зар иледі іңкәр боп.

Махаббаты аударды Хадишаның тілегін,
Мұхаммедке ғашық боп өрт шарпыды жүрегін.

Күн-түн жылап Құдайға, жасы айналды бұлаққа,
Көріп Құдай көз жасын, жетті ақыры мұратқа.

Көріңіздер Құданың келтірген бұл жүйесін,
Мұхаммедке баққызды Хадишаның түйесін.

Расулді Хадиша жалшы қылды ақылы,
Фазылымен Алланың жары болды ақыры.

Хадишаның Жаратқан шын бақытын ашты-дүр,
Расулдің басына дүр-жақұтын шашты-дүр.

Жылжып ғұмыр, Расул толған шақта қырыққа,
Жаратушы Иеден келді уаһи* ұлыққа.

Содан кейін Мұхаммед падиша боп жұртына,
Жар болды Алла Расулге, көндірді елін ырқына.

Мұхаммедтің әр ісін оңдап, жолға иді Алла,
Барша жұрттың жүрегін келтірді өзі – иманға.

Ақ сәлдесі оралған Расулдің басында,
Отыз үш мың сахаба кемел тапты қасында.

Расулдің тағдыры – бәрі Алланың жарлығы,
Әдеппенен қызымет қылады оған барлығы.

Келді бірде бір жетім Расулдің алдына,
Ғаріп, мүшкіл жағыдайын баяндады зар қыла.

Қылды Расул рақым оның міскін халіне,
Жетті бейбақ сол жерде тілегінің бәріне.

Расул айтты сонда оған:
«Мен де сендей жетіммін,
Жетімдік пен ғаріптік кешіп жүріп жетілдім».

Айтты тағы Мұхаммед:
«Әркім жетім, білің, – деп, –
Жетім болса кімде-кім, сол, – деп, – маған шын үмбет».

Жетім көрсен, жебей жүр, жәбір берме жетімге,
Ғаріп көрсен, демей жүр, әмір қылып жекірме.

Қор екен-дүр жетімдер бұл бір жарық жаһанда,
Ғаріптер де мелдектеп жүр мұң-шерге – зәһәрға.

Ісі – түзік, іші – өлі, түсі – сынық ғаріптің,
Жетім – өлік, тірілтіп жолын оның жарық қыл.

Белгілі-дүр Құдайға ғаріп ісі қашанда,
Есігіңді аш, төр көрсет ертелі-кеш нашарға.

Сыйпаттайын Әлиді – арыстанын Алланың,
Семсерімен кәпірді құрбандыққа шалғанын.

Қылды оларға дағуат* – құлды иманға келтіріп,
Исламның қуаты ол, әр заманда серті нық.

Мүмін болған құлдарды алып келген Әлі-Шер,
Дін-иманнан тұлдарды шауып келген Әлі-Шер.

Серт семсерін қолға алып, мінсе Әлі-Шер дүлдүлін,
Құты қашар кәпірдің, қайғы қылып тірлігін.

Жарқылдайды жарағы шақпақ ұрған білтеше,
Қырық кезге ұзарар зұлпықары – сілтесе.

Өзіреті Әлінің бар еді ұлы он сегіз,
Олар барда, мүміндер, түспеп еді еңсеңіз.

Исламның діні үшін Әли қанды жұтты-дүр,
Пайғамбардың ақ туын қолға бекем тұтты-дүр.

Құл Қожа Ахмет ғаріп боп, жүрегіне мұң батып,
Әулетіне Расулдің тұр, мінеки, тіл қатып.

40. МІНӘЖАТ

Құл Қожа Ахмет, қылдым, міне, мінәжат,
Алла, барша құлды азаптан қыл азат.

Ғаріп Ахмет сөзі сөнбес тіріде еш,
Жер астына көмсе де оны шірімес.

Мансұқ болып, қалмайды әсте мазаққа,
Оқыған құл ұрынбас дерт, азапқа.

Оқығанға шафхат қылам фәниде,
Қияметте шапағат бар, әрине.

Құдай маған сыйласа егер жәннатын,
Ұққан жанға ұсынамын шәрбатын.

Тәңір Ием қабыл қылып тілегін,
Махаббаттың шауқы билеп жүрегін;

Пәруардигар нәсіп қылып Жамалын,
Бір, Бар оның бұрсын оңға қадамын.

Құдай қолдап, махшарда оны шат қылсын,
Қиямет күн шын Иесін таптырсын.

Әр мұсылман жәрдем болса дұғаға,
Өлер шақта нұр-и иман сыбаға.

Менің әрбір хикметім – зор ғалам,
Арманда өлер естімеген, сорлаған.

Хикметтерім – дерттілердің дәрмені,
Кім ұқпаса, жолда үзілер әл-демі.

Хикметтерім бар ғаламның дастаны,
Келсе рухым, сұхбаттың ол бостаны.

Хикметтерім – хадистің кен-мазмұны,
Ұқпағандар – адамзаттың азғыны.

Хикметімнен – талаптыға нұр жауар,
Бұзық ойлы бейбақ одан күр қалар.

Хикметтерім – келген пәрмен Сұбханнан,
Бар мағынасы Құран оның ұқ, қарғам!

Бар ғаламның сұлтаны олар –
нұры ұшқан
Бір-ақ сәтте қылар шөлді – гүлстан.

Хикметтерім – шауқы шалқар махаббат,
Көз жасыңмен алдырады таһарат.

Намазына Расул Алла имам боп,
Періштелер қауымы келер мейман боп.

Еткен намаз сынықтықпен биязы,
Қабыл болар оның Хаққа ниязы.

Хикметімді ғашықтарға айтындар,
Ділі айнадай шыншыл сырын айқындар.

Ылғи соқыр, керең кеуде, тоқ таным,
Ықылым кезіп саф құлдарды таппадым.

Хикметімді сарапшылар естісін,
Сақи жандар – іздегендер Досты шын.

Әділ патша, бір аты оның Садық-дүр,
Жаратылған шашу үшін жарық-нұр.

Хикметімді надан ғана ұқпайды,
Ділікара – кәусар берсең жұтпайды.

Құдайсыздар – жазған хаттан бейхабар,
Пірсіз, сырсыз бейәдепке не айла бар?!

Хатты жазсаң – тілдеріңнен тамсын бал,
Сол арқылы мақсатына барсын дәл.

Діл-имансыз, исламы ойран залым ба? –
Жұртта қалар қияметтің таңында.

Кәміл пірсіз шайқысынған ниеті ылаң, –
Қабыл болмас Құраны оның оқыған.

Екі жастың жетпей жатып біріне,
Балар өзін барша жанның піріне.

Ажыратпай тұрып жақсы-жаманды,
Насихатпен баурамақ бар адамды.

Сөздері оның тұрады өсек, жалғаннан,
Шариғатты тұтқан жандар арланған.

Аңғалдарды түсірмек боп қақпанға,
Әулиенің сөзін тартар көкпарға.

Ұрламақ боп ұл ұятын, қыз арын,
Өткелдерге қояр құрып тұзағын.

Қулығынан шайтан оның жаңылар,
Таңда мақшар жүзікара неғылар!

Ондай пәле табылмасын жаныңнан,
Жүзі күйсін, сақтан ондай лағыннан!

Соқырларға жарық бердім от-тілмен,
Хақ сөзімен надандарды сөктім мен.

Ғалым болсаң, шын ақиқат аңсаған,
Жан – садақа, жауһар берем мен саған!

Дүр-жауһарды шашу ғып шаш ғаламға,
Ой жеткізіп Хақтан келген кәламға.

Барым құрбан сондай ғалым тап болса,
Қыйналмаймын бар жыйғаным сап болса!

Кәні, жаран! Кәні, естияр, балдырған!
Хақ сөзді айтса ол – жолына қыл жан құрбан!

Шын ғалымдар мұз төсеніп, тас жастап,
Бар ғаламға ақыл құйып, ес қоспақ.

Хақты танып – өзін тану арқылы,
Тапты ынсапты, құлдық ұрып әр түні.

Хикметімді дана естісін, толғансын,
Дастан қылып, мақсатына жалғансын.

Хикметтерім – іс пен сөздің бүтіні,
Ділінде егер болса Мәула зікірі.

Хикметімнен кәміл бір пір тапқаның,
Мойынсұнып, жақындаса Хаққа кім.

Хикметімді сүйер Хаққа жақындар,
Дұға қылып, рахметке батындар.

Хикметтерім – кереметті пір еді,
Естігеннің шарапқа мас жүрегі.

Оқыған жан бұл жаһанда қор болмас,
Қашар одан барлық індет ем қонбас.

Қияметте жолбасшымын мен оған,
Дертті болса, шын дәруін бере алам.

Жүз жыл өмір сүрсе де ол қарымас,
Жер астымен айдаса да арымас.

Құдай оны қылады ада тозақтан,
Мәңгі пейіш – қарсы алады азат таң!

Хикметімді оқыса егер пенде-кім? –
Перзентім де, шәкіртім де сол менің.

Хикметімді тұтса кімнің мый-жады,
Өлер шақта болар жолдас иманы.

Ясауи хикметтерін даналар
Ести көрсін –
Бар мақсатқа ол барабар.

Бір түйірін алсын жауһар кенінен,
Алмағандар қасіретке көмілер.

Құлаққа ілмес бұл сөзімді хас надан,
Адам деме, ол хайуаннан аспаған.

Бұл хикмет хақ сөзінен шыққан-дүр,
Естігенге рахмет жауар – құт-жаңбыр.

Хикметімді бекем тұтқан ойлы жан,
Құдай оны азат қылар қайғыдан.

Ақиқаттың үлес алып бағынан,
Пейішке енер кейіппен ол шадыман.

Хикметтерім – Хаққа мадақ.
Асықпын.
Жан дертінің шын дауасы ол ғашықтың.

Хикметтерім бал-кәусардың шендесі,
Барлық сөздің ішінде жоқ теңдесі.

Хикметтерім – сыйы Алланың сапарда, –
Астағфарды кім көп айтса сахарда.

Оның шайтан тұта алмайды жолынан,
Хақ Мұстафа жетектегей қолынан.

Үмбетім деп мейірленер пайғамбар,
Өзезілді Құдай өзі ойрандар.

Хикметімді дертсіздерге жеткізбе,
Жауһарымды надандарға өткізбе.

Ясауи хикметтері – бақыт-бал,
Ғашық-шарап, –
Бір тамшысын татып қал.

Шарабынан татсаң егер ғашықтың,
Хақ Дидарын көруге енді асыққын!

(Светқали Нұржан, “Әулиелер әуезі”. – Алматы: “Эффект”, 2009)